

Mexiko – kontrasternas land

Rolexklockan glimmar till i solskenet, fälgarna på den enorma cityjeepen likaså. Mannen med sin uppsvullna mage är uppenbarligen irriterad, otålig. Den desto smalare och perfekt sminkade kvinnan försöker truga den lilla söta stylade dockaktiga flickan med sin rosa volangkjol att äta upp sin lika rosa glass innan den smälter i solskenet och ve och fasa fläckar ner kläderna.

”Fan också, jag kommer inte få plats i närheten!”

”Min älskling, det var din idé att ta jeepen – jag föreslog caben – du vet hur vår duva älskar att åka i den – och så är den underbart lätt att parkera”

På andra sidan gatan, nej, på andra sidan gränsen till en annan värld, en annan verklighet och en annan dimension av problem – men ändå så nära, sitter en indiansk kvinna och sträcker ut en desperat darrande hand mot förbipasserande. Eller är det upp mot Gud? Ingen vet, och ingen bryr sig – inte idag, inte imorgon och inte nästa vecka. Hennes fattigdom är skriven i hennes panna, och var redan när hon föddes på jordgolvet i ett provisoriskt badrum utanför plåtskjulet i en av de många fattiga förorter till en av världens största städer, Mexiko City. Hon har inga skor, fötterna har under åren skapat sin egen naturliga sula. Kläderna är så smutsiga så dess forna färg är för länge sedan bortglömd, barnet på ryggen gråter, kanske ligger det obekvämt i det tygstycke som bär det uppe? Som sagt – ingen vet, och ingen bryr sig.

Kontrasterna är inte ett bara ett faktum – de är påstridiga, råa, och skoningslösa. De pockar på din uppmärksamhet och attackerar alla dina sinnen. De iakttar dig från anklagande, apatiska eller ibland drogade ögon. De luktar, syns, känns och hörs. Den enorma mängd fattiga människor i Mexiko delar samma gator, torg och stad som den mindre mängd – men desto mer märkbara rika befolkningen. Det är äckligt, vidrigt och orättvisst. Men ack så verkligt.

Mexiko räknas till en av de ekonomiska stormakterna, trots detta lever över 50 % under fattigdomssträcket. Det beräknas att 3 miljoner barn arbetar utan att ha uppnått 14 års ålder och över 2 miljoner mexikanska barn får inte möjlighet att gå i skolan.

Mexiko – underbara Mexiko

Visst är intrycken svåra att hantera, förstå eller ens bearbeta, men till sist lär man sig att blunda till den grad att man med samvetet i behåll kan njuta och insupa allt otroligt fantastiskt detta färgstarka, kryddiga och varma land har att erbjuda. Mexiko är imponerande, vackert, och varierat. Landet erbjuder inte bara sociala kontraster, utan klimatiska, ekologiska och kulturella skillnader.

Den nationella enheten är tydlig med sitt budskap ”VIVA MEXICO” skrivet, klottrat och exklamerat vart man hamnar, självständighetsdagen den 15 september är firad och hyllad över alla brädder. Trots detta är det för mexikanerna mycket viktigt *var* i Mexiko man

kommer ifrån, om man är en "lantis" en "karibier" eller en "chilango" (=stadsbo från Mexiko City, läs 08:a). Självklart med dess respektive obligatoriska fördomar och misstro sinsemellan.

Generella fördomar och stereotyper om Mexiko i största allmänhet bekräftas enligt följande; det är lika vanligt för männen att använda cowboyhatt och cowboyboots som gymaskor och keps. Tequila är vanligare än vin och "mariachis" – trion av sympatiska trubadur-gubbarna som spelar traditionell ranch-musik för nyförälskade par är en obligatorisk syn vid uteserveringarna i vilken mexikansk stad som helst. Och så självklart–chilin. Mexicanarna är galna i sin chili. Dom har den på sin frukt, i sin öl och ve och fasa – på sushin. Vissa saker går helt enkelt inte att förstå.

Vad man som svensk också har svårt att förstå är hur någon så uppenbart mycket fattigare och materiellt mindre bemedlad än du vill bjuda dig på allt, öppnar sina hem, sin familj och utan att tveka skulle sova på golvet för att du ska få sängen, eller gå hungrig en dag för att du ska få äta gott. Generositeten och värmen är imponerande. Denna strävan efter att vara dig till lag kan dock ha sina baksidor, det spelar ingen roll vad du frågar, mexikanaren har alltid ett svar – mindre viktigt är om det är riktigt eller ej. Något som till en början kan leda till irritation och komplikationer i vägbeskrivningar etc...

Som blond tjej med blek hy får man också räkna med en del oönskad uppmärksamhet, men ärligt talat kan jag inte annat än tycka att mexikanska mäns beteende är komiskt. Många av dem har allvarligt installerat "visseltutor" i sina bilar för att kunna vissla högt och tydligt på förbipasserande stackars kvinnor. Jag har sett män ramla av sina cyklar, köra mot rött och halvt bryta nacken för att vända sig om efter mig. Knappast smickrande, men heller inte särskilt förargligt (om man inte är en hyperkänslig feminist), snarare komiskt och patetiskt och påvisar hur långt ifrån jämställdhet mellan man och kvinna Mexiko fortfarande befinner sig.

Mexiko - IAESTE praktiken

Jag bor och jobbar alltså i Querétaro, huvudstaden i Querétaro state ca. 2,5 timmar norr om Mexiko City. Jag bor i ett hus med andra IAESTE praktikanter från hela världen och det är också en viktig del av upplevelsen och den internationella erfarenheten. Att dela hem med en starkt troende indier med sina unika och annorlunda kulturella traditioner är minst sagt lika intressant och lärorikt som många av kulturchockerna man råkar ut för i ett latinamerikanskt land.

Jag hamnade på ett relativt litet mexikanskt företag vars produktion och administration är förlagd här i Querétaro. Affärsidén är att designa, producera och marknadsföra exklusiva kontors – och konferensmöbler. Företaget befinner sig i en tillväxtfas med allt vad det innebär med sena leveranstider, flaskhalsar i produktionen och oordning i dokumenteringen. Som industriell ekonom har jag hamnat på drömföretaget – det är en fabel av de typiska företaget i akut behov av organisatoriska förbättringar och implementering av moderna management teorier.

Redan från början fick jag stort förtroende – som Europé har man gott rykte i ingenjörskretsar och de associerar oss till sofistikerade bilar och effektiv kvalitetsproduktion. Min chef behandlar mig som om jag vore en av de anställda och jag förväntas jobba därefter. Jag sitter med på möten, får ha hand om och leda projekt och mina idéer är lika mycket värda som alla andras.

Min IAESTE-praktik är verkligen en positiv och extremt lärorik upplevelse – jag får en försmak på hur det ”skrämmande och främmande” arbetslivet kommer att se ut och vilka svårigheter verklighetens komplexitet utmanar de välkammade teorierna med. Det är svårt, många gånger mycket svårt att veta hur jag ska ta mig vidare och lösa problem och frågeställningar som oerfaren student – men det finns alltid någon att fråga. Ingenting är omöjligt. Den insikten blir mer och mer tydlig och ger mig gradvis ett större och större självförtroende – något jag värderar högt. Det kommer inte bara vara guld värt när jag tar examen och ska börja jobba, men i livet och som människa.

Som student på Chalmers drabbades jag ofta av oro att inte vara lika duktig som alla andra, inte klara det, bli bortsollad i den elitistiska konkurrensen om jobben. Vem var lilla jag? Nu vet jag att jag också är duktig – jag klarar det där som känns så långt borta och onåbart i matematik-salarna på universitetet – att jobba. På riktigt. Med riktiga resultat och deadlines. Men kontorsskvaller och kaffemaskiner.

Jag skulle säga att jobba i Mexiko eller Tjeckien gör det samma. Det handlar om att avdramatisera begreppet riktigt jobb. Att försöka, göra misstag, göra om, lära, och inse att man faktiskt gör nytta – att dina arbetskamrater behöver dig och att de lär sig av dig samtidigt. Arbetskulturen skiljer sig självklart från land till land men jag tror snarare att den största skillnaden ligger på tjänstnivå. En svensk operatör har mer gemensamt med en mexikansk dito än med sin svenska logistikansvarige.

Men visst existerar viss kulturell skillnad i förhållningssätt och attityd. Disciplin, ordning och konsekvens är svåra och främmande begrepp för många mexikanare. Fackföreningar existerar inte – rotationen på golvet är skyhögt, många bryr sig inte om de blir sparkade eller ej, inget fabriksjobb är bättre än något annat – och i Querétaro finns alltid ett annat lika bra eller lika dåligt jobb att söka. På så sätt förloras ständigt kunskap och erfarenhet och följaktligen tid och pengar i upplärning av nya. Kvalitetsbegreppet är luddigt, varje dag begås misstag, fel och även olyckor. Standarder och toleranser känns långt borta.

Det jag relaterar till och jämför med är mina somrar på SKF de senaste två åren. Skillnaderna är enorma, vi jämför förvisso äpplen och päron; ett litet Mexikanskt möbelföretag med 10 år på nacken med en enorm koncern som SKF med 100 år på sig att utveckla och implementera en standardiserad och välorganiserad produktion. Trots detta kan man lätt dra slutsatsen att Mexikansk industri generellt sett har mycket att lära och långt att gå innan de kommer upp i svenska nivåer vad gäller säkerhet, ordning, kontroll och dokumentering. Men som sagt, för mig som industriell ekonom har det varit det optimala företaget att genomföra min praktik på och den här erfarenheten kommer jag värdera och bära med mig hela livet.